

Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada en educació secundària obligatòria

Convocatòria 10/2020

Àmbit social

Pauta de correcció

Nota per a la correcció: a les respostes obertes s'ha de valorar, a més del contingut, la claredat expositiva, la redacció, l'argumentació i la coherència del discurs.

Activitat 1

[25 punts]

1. Llegiu aquest text i responeu les preguntes que trobareu a continuació.

Més de 600 persones que intentaven arribar a Europa de manera clandestina pel Mediterrani central s'han ofegat en les últimes quatre setmanes, va informar aquest dijous Metges sense Fronteres (MSF), que va culpar d'aquestes morts el bloqueig de les tasques dels vaixells humanitaris a la zona.

L'oenagé (sigla ONG) va recordar que les autoritats italianes van negar l'entrada fa un mes als 630 migrants que havia rescatat l'*Aquarius*, que van desembarcar finalment a València, i que des d'aleshores hi ha hagut altres "bloquejos i obstacles" a la tasca d'aquests barcos per part dels països europeus.

Aquests més de 600 morts l'últim mes "representen la meitat del nombre total de morts" en aquesta zona des del començament d'any, va destacar MSF, que junt amb una altra entitat humanitària, SOS Méditerranée, contracta l'*Aquarius* per rescatar immigrants al mar.

"Europa té la responsabilitat d'aquests morts", va afegir la vicepresidenta de SOS Méditerranée, que va insistir que els governs europeus han de reaccionar "immediatament" per garantir que es respectin les regles marítimes i humanitàries internacionals que fixen les obligacions de rescat de persones en perill al mar.

En resposta als qui –en particular, el Govern italià– han acusat les oenagés de generar un efecte crida, MSF va replicar que "els esdeveniments recents al mar mostren que continuen fugint de Líbia persones desesperades". En primer lloc perquè "la violència, la pobresa i els conflictes porten la gent a arriscar la seva vida i la dels seus fills".

L'organització es va queixar que els governs europeus estiguin disposats a impedir "a qualsevol preu" que aquestes persones arribin a la UE, tot i que "són plenament conscients dels nivells alarmants de violència i d'explotació que pateixen els refugiats, els demandants d'asil i els migrants a Líbia". I va insistir que els rescatats a les aigües internacionals no han de ser tornats a Líbia, sinó "conduïts a un port segur, d'acord amb el dret internacional i marítim".

Segons les seves xifres, els guardacostes libis, avalats pels europeus, han interceptat aquest any unes 10.000 persones, portades a centres de detenció a Líbia, on l'oenagé considera que la seva salut i les seves vides corren perill.

Text extret i adaptat d'*El Periódico* [en línia] (12 juliol 2018)

a) Proposeu un títol adequat per al text, d'acord amb el contingut. [1 punt]

Es valoren positivament propostes de títol en la línia de les següents:

- **Més de 600 migrants morts al Mediterrani en l'últim mes.**
- **Les ONG denuncien el bloqueig de les tasques dels vaixells humanitaris al Mediterrani.**
- **Continua la crisi migratòria al Mediterrani amb 600 morts en l'últim mes.**
- **Les ONG que fan tasques de salvament al Mediterrani alerten de l'augment de morts en les últimes setmanes.**

b) Al text apareix la sigla ONG. Què significa aquesta sigla? [1 punt]

Organització no governamental

c) Com definiríeu què és una ONG? [1 punt]

Les ONG són entitats o agrupacions que no depenen dels estats ni dels governs. No tenen finalitats lucratives. Objectius principals: promoure accions humanitàries, defensar els drets humans o protegir el medi ambient.

d) Quines ONG apareixen al text? [1 punt]

**Metges sense Fronteres
SOS Méditerranée**

e) Quantes persones haurien mort al Mediterrani entre gener i juliol de 2018, d'acord amb la informació que hi ha al text? [1 punt]

Unes 1.200 persones

f) Quina és la causa directa de les morts al Mediterrani, segons el text? [1,5 punts]

El bloqueig i els impediments dels estats a les tasques humanitàries que duen a terme els vaixells de les ONG.

g) Situeu al mapa la ciutat i els dos països del Mediterrani que s'esmenten al text. [1,5 punts]

Imatge adaptada del web <<http://www.d-maps.com>>

h) A partir de les declaracions del text, exposeu les propostes que fan les ONG per reduir/erradicar les morts al Mediterrani. [3 punts]

- **Facilitar les tasques de salvament en lloc d'impedir-les.**
- **Garantir i respectar les normes marítimes i humanitàries internacionals que obliguen a rescatar persones en perill a alta mar.**
- **No retornar migrants a Líbia, on pateixen abusos i explotació.**
- **Estructuralment, combatre la violència, la pobresa i els conflictes als països d'origen que porten la gent a emigrar.**

NOTA PER A LA CORRECCIÓ: es puntuja a criteri del corrector/a en funció de la qualitat i el nombre de propostes recollides.

2. El 10 de desembre de 1948, l'Assemblea General de l'ONU, reunida al Palau de Chaillot de París, va aprovar i proclamar la Declaració Universal dels Drets Humans. Es tracta d'un document de 30 articles en què se subratllen els drets humans considerats bàsics, que s'apliquen, sense excepció, a tots els éssers humans.

a) Què significa la sigla ONU? [1 punt]

Organització de les Nacions Unides

b) Quin any es va crear aquest organisme? [1 punt]

1945

c) Assenyalau la resposta correcta. Actualment l'ONU agrupa: [1 punt]

28 estats

51 estats

193 estats

d) De què s'ocupen aquestes organitzacions dependents de l'ONU? [2,5 punts: 0,5 punts per resposta]

ACNUR	Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats
FAO	Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació
UNESCO	Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura
OMS	Organització Mundial de la Salut
UNICEF	Fons de les Nacions Unides per a la Infància

En el quadre hem recollit la traducció al català de les sigles de l'organisme.

*S'accepta com a resposta l'àmbit d'actuació de l'organisme, expressat de forma més o menys concreta: **refugiats, agricultura i alimentació, educació, ciència i cultura, salut i drets de la infància.***

NOTA PER A LA CORRECCIÓ: es valora en funció de la coherència i la qualitat de les argumentacions aportades.

3. Llegiu els articles 23 i 25 de la Declaració Universal dels Drets Humans i a continuació redacteu un comentari en què heu d'indicar si la humanitat té garantits aquests drets o no, i argumentar-ho. [6 punts: 3 punts per cada comentari]

Article 23

1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.
2. Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per igual treball.
3. Tota persona que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que asseguri per a ella i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.
4. Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.

Comentari:

La resposta hauria de recollir idees entorn al següent:

- **Aquests drets no estan garantits per a la humanitat.**
- **En alguns països hi ha situacions d'atur crònic, i amb la crisi les taxes d'atur han augmentat considerablement als països on la situació era més estable.**
- **Moltes persones no poden triar l'ocupació, ni desenvolupar la seva professió.**
- **Els salaris no són iguals per a tothom. Cal considerar la desigualtat salarial entre homes i dones, així com les diferències salarials exagerades entre categories professionals, ja que alguns càrrecs guanyen quantitats exagerades (executius/ives, directius/ives de la banca), mentre que els salaris de les persones que treballen en l'hostaleria o la neteja són molt baixos.**
- **En molts països la legislació laboral no garanteix els drets dels treballadors i treballadores, els salaris són molt baixos i no permeten la subsistència, ni tampoc hi ha mesures de seguretat.**
- **La llibertat sindical està restringida en alguns països, de manera que els treballadors i treballadores encara són més vulnerables, i estan més exposats a abusos i a explotació.**

Article 25

1. Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ella i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra falta de mitjans de subsistència independent de la seva voluntat.
2. La maternitat i la infantesa tenen dret a una cura i una assistència especials. Tots els infants, nascuts en un matrimoni o fora d'aquest, gaudeixen d'igual protecció social.

Comentari:

La resposta hauria de recollir idees entorn al següent:

- **La realitat mostra que una part important de la humanitat no té garantits aquests drets, ja que molta gent no pot gaudir d'una vida digna.**
- **La situació és especialment greu als països poc desenvolupats, on gran part de la població viu en la pobresa.**
- **Als països desenvolupats, l'estat del benestar hauria de garantir aquests drets, però cada vegada estan menys garantits.**
- **Actualment hi ha un gran debat sobre el dret a l'habitatge, que no està garantit en societats com la nostra.**
- **Actualment la desigualtat va en augment, cada vegada una minoria de rics són més rics i en canvi hi ha més percentatge de població en situacions de pobresa.**
- **Tot i que aquest dret de la declaració fa menció específica de la maternitat i la infantesa i diu que tenen uns drets especials, tampoc no s'acompleixen. De fet els infants són més vulnerables.**

Textos extrets del web d'Amnistia Internacional: <<http://www.amnistiacatalunya.org/edu/docs/dudh.htm>>

4. El 18 de juliol de 1918 va néixer Nelson Mandela, lluitador a favor de la llibertat, la igualtat i els drets humans, que va liderar la lluita contra el sistema polític de l'apartheid. L'Assemblea General de les Nacions Unides va designar el 18 de juliol com a Dia Internacional de Nelson Mandela, que s'observa anualment a partir del 2010, en reconeixement a les seves aportacions a la cultura de la pau i la llibertat.

a) En quin país va desenvolupar la lluita Nelson Mandela? [1 punt]

Sud-àfrica

b) Situeu el país al mapa següent. [0,5 punts]

c) En què consistia l'apartheid? [1 punt]

Va ser el sistema de segregació que els grups dominants blancs van implantar a Sud-àfrica durant la segona part del segle XX (entre 1948 i 1990).

La població era classificada segons grups racials (blancs, negres, indis, mestissos), que no tenien els mateixos drets. Els barris i els serveis públics estaven separats, i es reservaven els de millor qualitat per a la població blanca que detenia el poder.

De fet, apartheid significa 'apartar', 'separar'.

imatge extreta del web <<http://www.d-maps.com>>

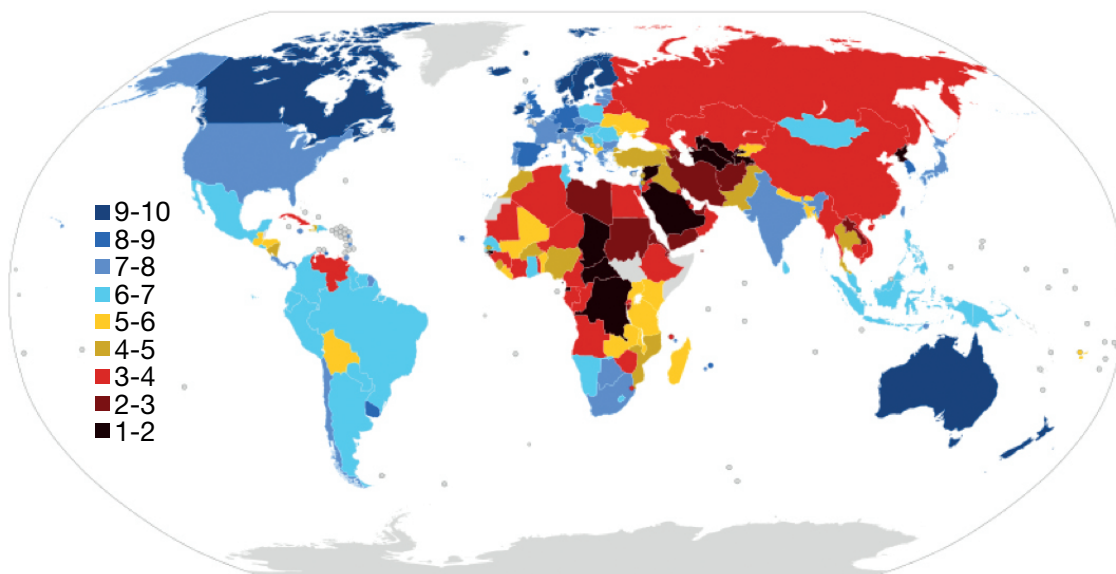
Sud-àfrica

Activitat 1

Activitat 2

[25 punts]

Observeu aquest mapa i llegiu la informació que s'afegeix a continuació.

Imatge extreta de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

L'índex de democràcia és una classificació feta per la revista britànica *The Economist*, a través de la qual s'estableix el nivell de democràcia en 167 països del món. Els estats són classificats en quatre grups:

- Democràcies plenes (entre 8 i 10 punts)
- Democràcies defectuoses (entre 6 i 7,99 punts)
- Règims híbrids (entre 4 i 5,99 punts)
- Règims autoritaris o dictadures (menys de 4 punts).

Adaptació d'un text de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

1. Responen les preguntes següents a partir de la informació del mapa i del text.

a) Indiqueu els continents on predominen els règims autoritaris i els continents on predominen els règims democràtics, considerant aquest predomini en termes generals, ja que es poden trobar casos excepcionals. [2,5 punts: 0,5 punts per resposta]

Règims autoritaris	Règims democràtics
Àfrica i Àsia.	Amèrica, Europa i Oceania.

b) Classifiqueu a la taula les característiques següents, en funció de si són pròpies d'un estat democràtic o d'una dictadura. [4 punts: 0,5 punts per resposta]

- A) Violacions dels drets humans.
- B) Igualtat de drets i deures per a tota la ciutadania.
- C) Les lleis s'aproven per majoria.
- D) La persona que té la màxima representació política de l'estat s'ha imposat per la força.
- E) Existeix pluralitat de partits polítics.
- F) Els resultats electorals són manipulats.
- G) No es reconeix la llibertat d'opinió i de manifestació.
- H) Hi ha eleccions periòdiques.

Dictadura	Democràcia
A, D, F, G	B, C, E, H

c) Els estats es poden definir segons diversos criteris. Situeu el concepte que correspon a cada definició. [3 punts: 0,5 punts per resposta]

Conceptes estat social - república - estat centralista - estat liberal estat descentralitzat - monarquia	
Conceptes	Definicions
Monarquia	El rei o la reina és el cap d'estat per via hereditària.
Estat social	L'estat intervé en l'economia per promoure la igualtat i el benestar entre la ciutadania.
Estat descentralitzat	Les diferents regions tenen governs propis per als assumptes que les afecten.
República	El o la cap d'estat és el president o la presidenta de la república i és elegit/ida mitjançant el vot.
Estat liberal	L'estat intervé mínimament en l'economia i respecta la llei de l'oferta i la demanda.
Estat centralista	Totes les decisions, les pren el govern central des de la capital.

d) La divisió de poders és un element propi dels estats democràtics. Completeu els conceptes que falten en el quadre següent sobre els poders de l'estat. [2 punts: 0,5 punts per resposta]

		
Poder: JUDICIAL	Poder: EXECUTIU	Poder: LEGISLATIU
Institució: TRIBUNALS	Institució: GOVERN	Institució: PARLAMENT

Imatges extretes de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

2. La corrupció és un fet que es manifesta en molts països, siguin dictadures o democràcies. Consisteix a abusar del poder en benefici propi. Es produeix quan hi ha mal govern i mala administració dels recursos. Poden estar involucrades persones del món de la política, del funcionariat, de l'empresariat i individus particulars.

a) A continuació hi ha una sèrie de conceptes i definicions relacionats amb la corrupció. Situeu cada concepte al costat de la seva definició. [3 punts: 0,5 punts per resposta]

Conceptes	
suborn – frau fiscal – impunitat – malversació – tupinada – nepotisme	
Conceptes	Definicions
FRAU FISCAL	No pagar els tributs o impostos establerts per la llei
NEPOTISME	Els governants donen feina als seus familiars
TUPINADA	Manipulació electoral
IMPUNITAT	Faltes i delictes que no són castigats
SUBORN	Acceptar o demanar diners a canvi de fer o ometre un acte
MALVERSACIÓ	Apropiar-se de fons públics que li han estat confiats

b) Exposeu amb les vostres paraules quines conseqüències té la corrupció. [2 punts]
Cal exposar idees al voltant del següent:

- **Enriquiment d'uns pocs i empobriment de la majoria.**
- **Desigualtat social.**
- **Increment de les problemàtiques socials: atur, delinqüència.**
- **La ciutadania desconfia del sistema polític.**
- **El Govern i l'Administració són incompetents, ja que la seva finalitat no és el servei públic.**
- **Les polítiques públiques (serveis bàsics a la població) es veuen afectades: menys serveis i de pitjor qualitat.**
- **La justícia no pot actuar correctament.**
- **Perjudica la reputació i la credibilitat dels representants públics.**
- **Posa en entredit el sistema polític i l'Estat.**
- **Pèrdua de valors al conjunt de la societat (diner fàcil).**

NOTA PER A LA CORRECCIÓ: es valora entre 0 i 2 punts en funció de la quantitat i la qualitat de les argumentacions.

3. Durant el segle XX, l'Estat espanyol va viure períodes polítics dictatorials i democràtics.

a) Ordeneu cronològicament els següents períodes polítics de l'Espanya del segle XX. Cal situar cada període en l'ordre en què van succeir. [2,5 punts: 0,5 punts per resposta]

Períodes polítics	
Segona República – monarquia d'Alfons XIII – Guerra Civil transició i governs democràtics – dictadura franquista	
1	Monarquia d'Alfons XIII
2	Segona República
3	Guerra Civil
4	Dictadura franquista
5	Transició i governs democràtics

b) Relacioneu les imatges següents amb els períodes polítics esmentats a la pregunta anterior. A cada període correspon una imatge. [2,5 punts: 0,5 punts per resposta]

		
Període: Segona República	Període: Monarquia d'Alfons XIII	Període: Guerra Civil

	
Període: Transició i governs democràtics	Període: Dictadura franquista

Imatges extretes de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

c) La fotografia següent recull un esdeveniment clau en la història d'Espanya, com és el sufragi femení o dret de vot de les dones.

Dones votant per primera vegada a Espanya, en les eleccions generals del 19 de novembre de 1933.

Imatge extreta de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

1) En quin dels períodes polítics anteriors es va reconèixer aquest dret a Espanya?
[0,5 punts]

Segona República

2) La fotografia anterior és una font primària o una font secundària? Justifiqueu la resposta. [1 punt]

Font primària, ja que es va fer en el moment o època en què tenien lloc els fets. Concretament capta la votació en una mesa electoral durant les eleccions en què les dones van votar per primer cop a Espanya.

d) La dictadura de Franco va ser el període polític més extens de l'Espanya del segle XX. Entre quins anys es va desenvolupar aquesta dictadura? [0,5 punts]

1939-1975

e) Amb la Constitució de 1978, es va establir la divisió de poders a l'Estat espanyol i es van establir una sèrie d'institucions encarregades d'exercir cadascun dels poders. En les fotografies següents podem veure les seus d'algunes d'aquestes institucions. Indiqueu a quina institució correspon cada una de les imatges que hi ha a continuació. [1,5 punts]

Institucions		
Tribunal Constitucional – Congrés dels Diputats – Palau de la Moncloa		
		
Institució: Palau de la Moncloa	Institució Congrés dels Diputats	Institució Tribunal Constitucional

Imatges extretes de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

Activitat 2

Activitat 3

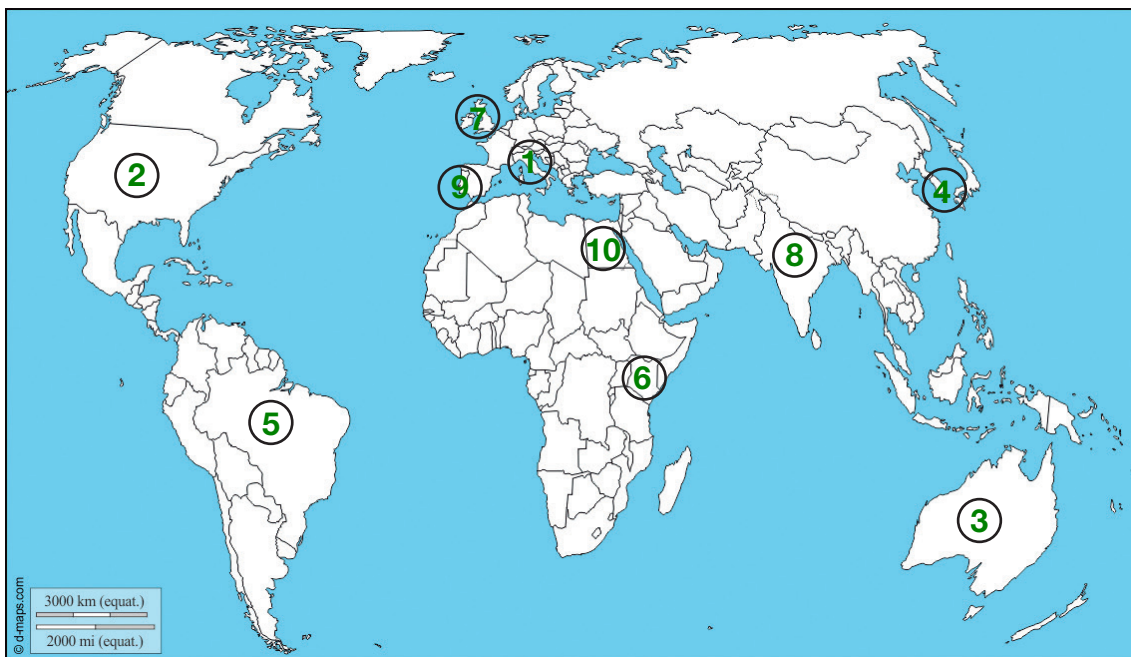
[25 punts]

1. Una agència de viatges organitza sortides a diferents llocs del món. Contesteu les preguntes següents sobre les destinacions que es poden visitar.

a) Completeu les dades que falten en aquesta llista de destinacions. [2,5 punts: 0,25 punts per resposta]

Estado	Capital
1. Itàlia	Roma
2. Estats Units d'Amèrica	Washington DC
3. Austràlia	Canberra
4. Corea del Sud	Seúl
5. Brasil	Brasília
6. Kènia	Nairobi
7. Regne Unit	Londres
8. Índia	Nova Delhi
9. Portugal	Lisboa
10. Egipte	El Caire

b) Situeu els estats de la llista anterior al mapamundi. [2,5 punts: 0,25 punts per resposta]

imatge extreta del web <<http://www.d-maps.com>>

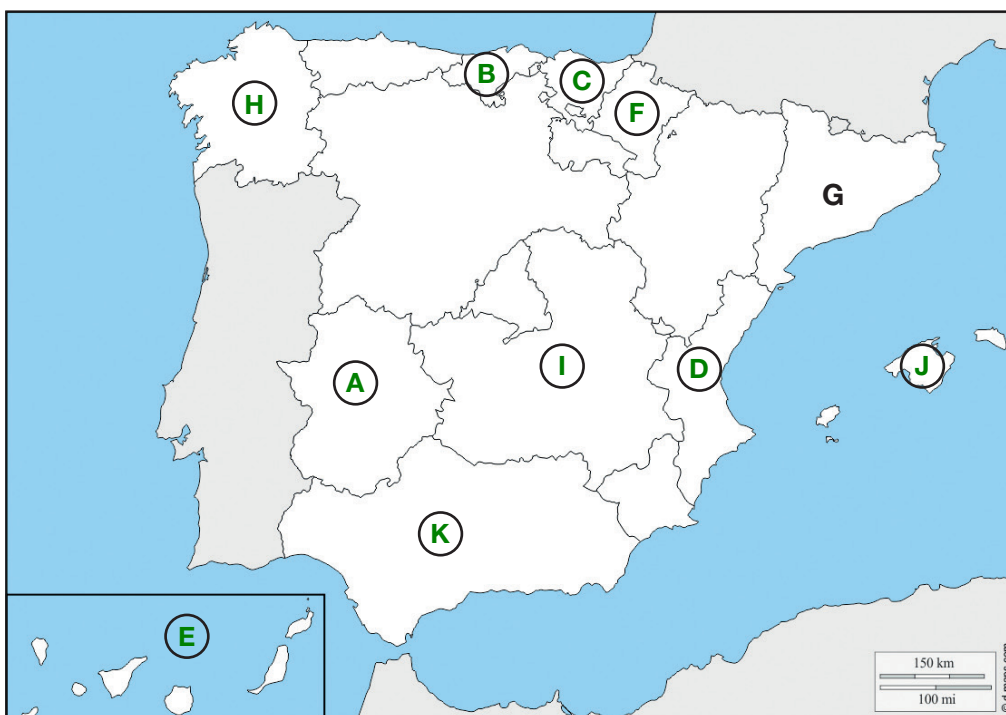
2. Les persones que s'han apuntat a un dels viatges d'aquesta agència procedeixen de diverses ciutats de la geografia espanyola.

a) Relacioneu les ciutats on viuen aquestes persones amb la comunitat autònoma a la qual pertanyen. [2,5 punts: 0,25 punts per resposta]

Comunitats autònomes		Ciutats
A. Extremadura		1. Tarragona
B. Cantàbria		2. Menorca
C. Euskadi (País Basc)		3. Castelló de la Plana
D. Comunitat Valenciana		4. Sevilla
E. Illes Canàries		5. Badajoz
F. Navarra		6. La Corunya
G. Catalunya		7. Santander
H. Galícia		8. Bilbao
I. Castella - la Manxa		9. Pamplona
J. Illes Balears		10. Toledo
K. Andalusia		11. Santa Cruz de Tenerife

b) Assenyaleu les deu comunitats autònomes de la pregunta anterior en el mapa següent. Cal situar la lletra en el mapa, tal com es fa en l'exemple. [2,5 punts: 0,25 punts per resposta]

Comunidades autónomas
A. Extremadura – B. Cantàbria – C. Euskadi (País Vasc)
D. Comunitat Valenciana – E. Illes Canàries – F. Navarra
G. Catalunya (exemple) – H. Galícia – I. Castella - la Manxa
J. Illes Balears – K. Andalusia

Imatge extreta del web web <<http://www.d-maps.com>>

3. L'agència de viatges també està especialitzada a organitzar sortides per diferents indrets de Catalunya. En concret, organitza sortides per conèixer el patrimoni natural i cultural. Cal que informi els viatgers contestant les preguntes següents.

a) Assenyaleu al mapa les grans unitats de relleu de Catalunya. [2,5 punts: 0,5 punts per resposta]

Unitats de relleu
Alt Pirineu – Prepirineus – Serralada Prelitoral
Serralada Litoral – Depressió Central

Imatge extreta del web <<http://www.d-maps.com>>

b) El territori de Catalunya limita amb diferents entitats territorials, ja siguin estats o altres comunitats autònomes. Indiqueu els noms d'aquestes entitats territorials. [2 punts: 0,5 punts per resposta]

Estats amb què limita Catalunya	Comunitats autònomes amb què limita Catalunya
1. Andorra	1. Aragó
2. França	2. Comunitat Valenciana

c) Quan parlem de les Terres de l'Ebre ens referim a una regió que aplega les comarques del Baix Ebre, el Montsià, la Terra Alta i la Ribera d'Ebre. Situeu al mapa aquestes quatre comarques. [2 punts: 0,5 punts per resposta]

1	Baix Ebre
2	Montsià
3	Terra Alta
4	Ribera d'Ebre

Imatge extreta de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

4. Observeu aquesta pintura:

Imatge extreta de la Viquipèdia: <<https://ca.wikipedia.org>>

a) De quina pintura es tracta? [1 punt]

Pantocràtor de Sant Climent de Taüll
O bé pintures al fresc de l'absis de Sant Climent de Taüll

b) A quin estil artístic pertany? [1 punt]

Art romànic

c) On es troba situada actualment? [1 punt]

Al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC)

d) Ompliu els buits amb els mots adequats en la següent descripció de la pintura. [1,5 punts: 0,25 punts per resposta]

Conceptes
pantocràtor – Crist en majestat – tetramorf – màndorla – apòstols – absis
<p>Com a figura central veiem un Crist en majestat dins la màndorla, i als peus una esfera que simbolitza la Terra. La figura és severa i beneeix amb la mà dreta, a l'esquerra té un llibre on llegim: “ego sum lux mundi” ('jo soc la llum del món'). Les esglésies romàniques estaven construïdes amb l'absis orientat cap a l'est, de tal forma que amb la sortida del sol la llum entra per la finestra de sota de la figura del pantocràtor i crea un efecte ple de simbolisme.</p> <p>Al voltant de la figura central, dins de quatre cercles, trobem els evangelistes, el tetramorf que representen els quatre moments de la vida de Crist: sant Mateu, amb un àngel o un home, sant Marc, amb el lleó, sant Joan, amb l'àguila, i sant Lluç, amb un brau. A sota veiem la Mare de Déu amb un calze i alguns apòstols.</p>

5. El Modernisme és un moviment cultural que es desenvolupa a Europa al final del segle XIX i al principi del segle XX. A Catalunya pren una especial rellevància i en podem trobar expressions arquitectòniques en molts indrets de la geografia catalana, que es reflecteixen en edificacions com ara fàbriques, mercats, habitatges, etc.

a) Indiqueu si els edificis següents estan relacionats o no, amb el Modernisme. [2 punts: 0,5 punts per resposta]

	SÍ	NO
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau	X	
Palau de la Generalitat		X
Casa Milà (la Pedrera)	X	
Drassanes Reials		X

b) Indiqueu si els noms següents corresponen a arquitectes modernistes. [2 punts: 0,5 punts per resposta]

	SÍ	NO
Lluís Domènech i Montaner	X	
Antoni Gaudí	X	
Josep Lluís Sert		X
Josep Puig i Cadafalch	X	

Activitat 3

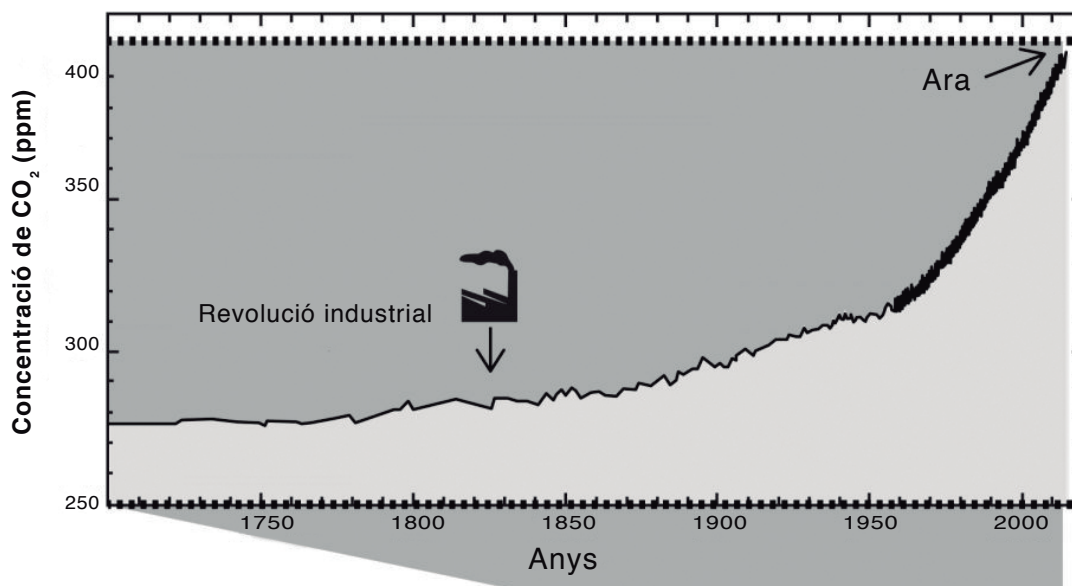

Activitat 4

[25 punts]

1. Observeu aquest gràfic i llegiu el text que l'acompanya.

Concentració de CO₂ durant els últims 300 anys*

La revolució industrial es va caracteritzar per un conjunt de canvis i avenços industrials, científics i tecnològics. [...] El desenvolupament de la mineria del carbó va ser essencial per al progrés de la revolució industrial. [...] L'any 1895, amb l'aparició dels primers automòbils, que necessitaven gasolina, va augmentar de manera exponencial la demanda de petroli i en els anys següents es consumiria en grans quantitats. Aquesta forma de producció, basada en l'extracció i la crema de combustibles fòssils, disparà les emissions de CO₂ a l'atmosfera. [...] Passaran molts anys fins que comencin les investigacions climàtiques, i els científics argumentin que les emissions procedents de les activitats dels humans tenen un efecte d'hivernacle que podria canviar el clima. [...] Si de veritat assumim el nostre compromís amb el canvi climàtic, hem d'adoptar de forma urgent mesures que incentivin les energies netes [...] i que regulin l'abandonament de les energies brutes i perilloses.

Text adaptat del web

<<https://www.politicaexterior.com/articulos/economia-exterior/cambio-climatico-realidad-cotidiana/>>

a) De quin tipus de gràfic es tracta? [1 punt]

Gràfic lineal

b) Quins combustibles fòssils esmenta el text? [1 punt]

Carbó i petroli

c) En quin sector econòmic situem la producció d'energia? [1 punt]

Sector secundari

d) Seguint el gràfic, a partir de quin any es produeix un augment bruscat de les emissions de CO₂? [1 punt]

A partir de 1950

e) Les emissions de CO₂ són una de les causes del canvi climàtic. En què consisteix el canvi climàtic i com es manifesta? Expliqueu-ho amb les vostres paraules. [2 punts]

Cal exposar idees al voltant del següent:

- **El canvi climàtic és un dels principals problemes ambientals i socials del nostre planeta.**
- **La causa del canvi climàtic és l'augment del percentatge de gasos amb efecte d'hivernacle a l'atmosfera, que ha anat augmentant al llarg del temps fins al punt de provocar l'augment de la temperatura mitjana natural del planeta, la desertificació de certes zones i la pujada del nivell del mar.**
- **La crema de combustibles fòssils i l'eliminació de deixalles són activitats directament relacionades amb el canvi climàtic. Els països més industrialitzats són els principals causants del canvi climàtic.**
- **Tot i que es tracta d'introduir mesures correctores i de fer campanyes de sensibilització per reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, amb l'objectiu de reduir-ne els efectes i buscar fórmules per adaptar-s'hi, el problema persisteix.**
- **Com es manifesta: canvi en les zones de precipitació, increment del nivell del mar, fusió del gel polar, augment de la radiació ultraviolada degut al forat de la capa d'ozó, etc.**

NOTA PER A LA CORRECCIÓ: es valora entre 0 i 2 punts en funció de la quantitat i la qualitat de les argumentacions.

2. En el text anterior s'afirma la necessitat de promoure les energies netes en detriment de les energies brutes i perilloses. Aquestes energies es caracteritzen pel fet de ser renovables i poc contaminants. Indiqueu a quin tipus d'energies renovables corresponen les definicions següents. [3 punts: 0,5 punts per resposta]

	Energia
Aprofitament de la radiació solar	Energia solar
Aprofitament de la força del vent	Energia eòlica
Aprofitament de la calor de l'interior de la terra	Geotèrmia
Aprofitament del moviment de l'aigua del mar	Energia mareomotriu
Aprofitament de la combustió de matèria vegetal i animal	Biomassa
Aprofitament de la força que produeixen les caigudes d'aigua a les centrals hidroelèctriques	Energia hidràulica

3. Indiqueu si les mesures següents contribueixen a preservar el medi ambient. [2 punts: 0,25 punts per resposta]

	SÍ	NO
Repoblació de boscos amb espècies autòctones	X	
Utilització del transport privat		X
Recollida i classificació de residus i deixalles urbans	X	
Control d'emissions i reciclatge de residus industrials	X	
Utilització de gasolina sense plom	X	
Utilització de plats, gots i coberts de plàstic als menjadors escolars		X
Foment de les energies renovables	X	
Llençar l'oli de fregir al vàter		X

4. Llegiu aquest text i contesteu les preguntes.**El veritable cost de la roba barata**

Comprem roba compulsivament. La moda ràpida i barata, anomenada *fast fashion*, ja és present a la major part dels aparadors de les grans marques de roba. Aquest model imposat pels gegants de la moda –com ara Inditex, H&M o Primark– s'està estenent a través d'altres marques gràcies a l'èxit del "bo, bonic i barat". Però, com s'ho fan per poder vendre texans a 10 euros?

Aquestes grans companyies internacionals subcontracten la producció a països on els salaris són més reduïts i les condicions laborals i de seguretat, més precàries. Els països del sud-est asiàtic són els que atrauen més inversions, com ara el Vietnam o Bangla Desh, on tenen els salaris mínims legals més baixos del món. Per posar un exemple, el 44,7% dels proveïdors d'Inditex es troben a l'Àsia.

Diverses investigacions i informes presentats els darrers anys han tret a la llum l'explotació i les violacions dels drets laborals d'algunes fàbriques del tèxtil a països del Sud, que inclou contractació de mà d'obra infantil i adolescent, contractes de treball inexistents, la prohibició d'afiliar-se a un sindicat, jornades forçoses de 12 hores diàries i de més de 72 hores per setmana per salaris de 0,88 euros al dia. Aquestes són algunes de les condicions d'esclavitud que pateixen les persones treballadores.

L'explotació laboral a les fàbriques i tallers porta associada la manca de mesures de seguretat: incendis i esfondraments no són casos aïllats a l'Àsia. El cas més dramàtic, que es recorda com la catàstrofe més gran de la història al sector del tèxtil, és el del complex Rana Plaza a Bangla Desh, un edifici de vuit plantes on s'ubicaven quatre fàbriques tèxtils i que l'abril de 2013 es va esfondrar, va acabar amb la vida de 1.130 persones i en va deixar ferides més de 2.500.

Altres riscos a afegir a les pèssimes condicions laborals i de seguretat dels tallers, són les tècniques que s'utilitzen sovint per tractar els teixits, com ara el *sandblasting*, que posen en risc la salut de les persones que les practiquen. El mètode, utilitzat per donar l'aspecte envellit als texans, s'aplica sense cap tipus de protecció i genera greus malalties pulmonars, com la silicosis, que poden arribar a provocar la mort.

Text extret i adaptat del web <<https://comercjustibancaetica.org/2017/05/11/el-veritable-cost-de-la-roba-barata/>>

a) Com ho fan les grans marques de roba per poder vendre peces de roba molt barates? [2 punts]

Subcontracten la producció a països on els salaris són baixos, les condicions laborals són precàries i no hi ha mesures de seguretat per a les persones que hi treballen. Tot plegat permet abaratir costos.

La major part de la producció prové del sud-est asiàtic, on es paguen els salaris mínims més baixos del món.

Les condicions laborals precàries suposen abusos i violacions dels drets laborals com ara explotació, contractació de mà d'obra infantil i adolescent, treball sense contracte, prohibició d'afiliar-se a sindicats, jornades forçoses de més de 12 hores diàries o salaris de fins a 0,88 euros/dia.

La manca de mesures de seguretat comporta accidents, incendis, esfondraments, etc., alguns amb greus conseqüències. A més, s'utilitzen tècniques de producció que posen en risc la salut dels treballadors.

NOTA PER A LA CORRECCIÓ: es valora entre 0 i 2 punts en funció de la quantitat i la qualitat de les argumentacions

b) En què va consistir l'accident del Rana Plaza? [1 punt]

Aquest accident és el pitjor que ha tingut lloc al sector tèxtil.

El complex Rana Plaza, situat a Bangla Desh, era un edifici de vuit plantes on s'ubicaven quatre fàbriques tèxtils.

L'accident es va produir l'abril del 2013. L'edifici es va esfondrar i van morir 1.130 persones, i més de 2.500 van resultar ferides.

c) Està justificat emprar tècniques que afecten la salut de les persones per aconseguir productes més atractius? Poseu un exemple que aparegui al text. [1 punt]

No hauria de ser legal utilitzar aquestes tècniques sense mesures de protecció per als treballadors, ja que produeixen malalties mortals. No es pot posar el benefici econòmic de les empreses per davant de la vida i la salut de les persones treballadores. L'exemple és el sandblasting, que dona un aspecte gastat als texans. Les persones treballadores no tenen protecció i agafen malalties pulmonars, com ara la silicosi.

d) Indiqueu què pot fer la societat civil per no fomentar aquest model productiu. [1 punt]

Informar-se sobre l'origen i el procés dels productes que consumim.

Evitar el consumisme i la compra compulsiva.

Exigir a les empreses productores unes condicions dignes per als treballadors i treballadores, en cas contrari, no consumir els seus productes.

e) Actualment, l'Àsia produeix una gran part del tèxtil mundial. Identifiqueu almenys sis països d'aquest continent. [3 punts: 0,5 punts per resposta]

Imatge extreta del web <<http://www.d-maps.com>>

f) A quin sector econòmic se situa la fabricació de productes tèxtils? [1 punt]

Al sector secundari

g) A quin sector econòmic corresponen les activitats següents? Situeu-les a la columna que correspongui a la graella següent. [2,5 punts: 0,5 punts per resposta]

Activitats		
fabricació d'automòbils – extracció de minerals – transports públics atenció hospitalària – fabricació de paper – pesca – cria de bestiar construcció d'habitatges – ensenyament – agricultura		
Sector primari	Sector secundari	Sector terciari
Pesca Cria de bestiar Agricultura	Fabricació d'automòbils Extracció de minerals Fabricació de paper Construcció d'habitatges	Transports públics Atenció hospitalària Ensenyament

5. La pesca és una activitat econòmica practicada des de temps remots per a la subsistència humana. Situeu al mapa les zones pesqueres següents. [2,5 punts: 0,5 punts per resposta]

1. Terranova – 2. Costes del Perú i Xile – 3. Banc saharià
4. Mar del Japó – 5. Mar del Nord

imatge extreta del web <<http://www.d-maps.com>>

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts